

REPUBLIKA HRVATSKA
DUBROVAČKO-NERETVANSKA ŽUPANIJA
GRAD DUBROVNIK

Upravni odjel za urbanizam, prostorno planiranje i zaštitu okoliša

Pred Dvorom 1, 20000 Dubrovnik

tel.: 020/351-811, fax.: 020/351-839

www.dubrovnik.hr, urbanizam@dubrovnik.hr

**PROCJENA POTREBA ZA ODREĐIVANJE PRIORITYETNIH PODRUČJA
(OPIS POSTOJEĆEG STANJA, PRIKUPLJANJA O ANALIZA PODATAKA, PRIORITYETI)**

1. UVOD

Urbanizam je znanstvena disciplina i djelatnost koja se bavi proučavanjem, uređivanjem gradova i planiranjem njihova razvoja (urbanističko planiranje). **Prostorno planiranje** je kompleksan multidisciplinirani proces utvrđivanja optimalnog rasporeda ljudi, dobara i djelatnosti na određenom teritoriju radi njegove optimalne upotrebe.

Često se prostorno planiranje i urbanizam, shvaćaju kao istoznačnice; prostorno planiranje zamjenjuje urbanizam, a prostorni plan jednak je urbanističkom planu. Prostorno planiranje razvilo se iz urbanizma kad su urbanisti, početkom 20. stoljeća, uvidjeli da je nemoguće raditi planove da ne promotre probleme okolice grada tj. regije koja ga okružuje. Također, razlike između te dvije djelatnosti su u predmetu planiranja, ciljevima planova, metodama rada i sastavnim dijelovima planova.

Sukladno Zakonskim i podzakonskim obvezama, te zbog potrebe za urbanističkim i prostornim planiranjem, Upravni odjel za urbanizam, prostorno planiranje i zaštitu okoliša Grada Dubrovnik donio je *Prostorni plan uređenja Grada Dubrovnika* i *Generalni urbanistički plan uređenja Dubrovnika* s ciljem definiranja namjene i korištenja prostora, načina uređivanja prostora i zaštite svih vrijednih područja unutar obuhvata planova, te uvjeta i mjera kojima se regulira buduće uređivanje prostora. Svi sadržaji u planovima prikazani su u tekstualnom i grafičkom dijelu. Osim navedenih, Grad je, na lokalnoj razini donio i urbanističke planove uređenja, te detaljne planove uređenja. Također, u svom djelokrugu U.O. priprema i izrađuje Izvješća o stanju u prostoru i program mjera za njihovo unaprjeđivanje.

1.1. CILJEVI I SVRHA

Opći cilj je uspostava održivog prostornog planiranja i gradnja na prostoru Grada Dubrovnika.

Specifični ciljevi su:

- Upoznavanje i informiranje javnosti s urbanizmom i prostornom planiranjem na prostoru Grada Dubrovnika
- unaprijediti komunikaciju i suradnju Grada Dubrovnika s neprofitnim organizacijama kao bitnim sudionicima koji sudjeluju u provedbi projektnih/programskih prijedloga i realizacije istih iz područja urbanizma i prostornog planiranja,
- rješavanje specifičnih lokalnih problema vezanih za urbanizam i prostorno planiranje,
- unaprjeđivanje kvalitete življenja šire zajednice,
- održivo korištenje prostora Grada Dubrovnika

Konačni cilj je uspostava održivog razvoja lokalne zajednice.

2. ANALIZA (OPIS) POSTOJEĆEG STANJA

Analizom postojećeg stanja, koja u sebi sadrži sve elemente, utvrđuju se obilježja i potrebe, kao i mogućnosti i ograničenja prilikom planiranja programa i projekata od interesa za opće dobro odnosno utvrđivanja prioriteta područja.

2.1. Metodologija prikupljanja podataka i izrada

Osnovni izvor podataka za utvrđivanje prioriteta područja prvenstveno se odnosi na izvršenu detaljnu analizu svih značajnih prostorno-planskih dokumenata, zakonskih propisa, razvojnih i strateških dokumenata, i programa svih razina, posebno lokalnih. Nadalje, korišteni su i javno dostupni podaci, ponajprije iz informacijskog sustava, ali i drugih izvora. Osim toga, analizirane su prostorne mogućnosti i problemi, te lokalne specifičnosti. Analizirani su i podaci o dosadašnjoj suradnji s organizacijama civilnog društva (kvantitativni pokazatelji, obrada statističkih podataka), postojeći projekti/programi istog i/ili sličnog sadržaja, kao i preporuke Povjerenstva za ocjenjivanje programa/projekta iz područja urbanizma i prostornog planiranja.

2.2. Temeljni dokumenti prostornog planiranja i urbanizma

Govoreći o prostornom planiranju govorimo o različitim interesima u strogo određenim okvirima koje čini prostor kao temeljno nacionalno dobro. U doba sveobuhvatne globalizacije Hrvatska je jedna od rijetkih zemalja koja se može pohvaliti dugom tradicijom prostornog planiranja. Vodeći računa o svim promjenama koje su se desile na ovim našim prostorima, a koje su prvenstveno bile političke i gospodarske, pokušavajući dati odgovore na bujajuću privatnu inicijativu za građenjem, usvojeni su zakoni vezani za prostorno planiranje i gradnju. Zakonom o prostornom uređenju se uređuje sustav prostornog uređenja, uvjeti i način izrade, donošenja i provođenja dokumenata prostornog uređenja, te nadležnost tijela državne uprave i tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i uprave u provedbi mjera i aktivnosti kojima se osigurava planiranje i uređivanje prostora Republike Hrvatske. Aktivno prateći sve promjene koje se dešavaju na našim prostorima, a vodeći računa o osiguravanju održivog razvoja, racionalnog korištenja i zaštite prostora, ravnomjernog gospodarskog, društvenog i kulturnog razvoja prostora Republike Hrvatske uslijedilo je nekoliko izmjena i dopuna Zakona.

Prostorno-planski dokumenti iz urbanizma i prostornog planiranja:

- Prostorni plan uređenja Grada Dubrovnika-pročišćeni tekst („Službeni glasnik Grada Dubrovnika“, br. 18/16.)
- Generalni urbanistički plan Grada Dubrovnika-pročišćeni tekst („Službeni glasnik Grada Dubrovnika“, br. 9/14.)
- Urbanistički planovi i detaljni urbanistički planovi (<https://www.dubrovnik.hr/clanak.php?a=3095>)
- Urban Planning Portal (<https://www.dubrovnik.hr/clanak.php?a=11630>)
- Krajobrazne, arheološke i ostale studije

2.3. Sudionici u provedbi pitanja urbanizma i prostornog planiranja na području Grada Dubrovnika

Prema Zakonu, veliki gradovi u svojem djelokrugu uređuju, organiziraju, financiraju i unaprjeđuju poslove urbanizma i prostornog planiranja koji su im Zakonom i posebnim propisima stavljeni u nadležnost, a od lokalnog su značaja za zaštitu i unaprjeđenje stanja na njihovom području. Za poslove iz urbanizma i prostornog planiranja u Gradu Dubrovniku nadležan je Upravni odjel za urbanizam, prostorno planiranje i zaštitu okoliša.

U ustrojstvu Grada djeluje i niz drugih upravnih odjela koji direktno ili indirektno mogu biti od važnosti za urbanizam i prostorno planiranje, među kojima su: Upravni odjel za izdavanje i provedbu dokumenata prostornog uređenja i gradnje, Upravni odjel za komunalne djelatnosti

i mjesnu samoupravu, Upravni odjel za turizam, gospodarstvo i more, Upravni odjel za promet, Upravni odjel za izgradnju i upravljanje projektima, Upravni odjel za obrazovanje, šport, socijalnu skrb i civilno društvo, Upravni odjel za gospodarenje gradskom imovinom, Upravni odjel za europske fondove, regionalnu i međunarodnu suradnju, i dr. Grad Dubrovnik osigurava obavljanje komunalnih, gospodarskih i društvenih djelatnosti osnivanjem trgovačkih društava, javnih ustanova i vlastitih pogona.

Na području grada Dubrovnika postoje i pravne osobe koje provode poslove iz područja urbanizma i prostornog planiranja, a za isto su ovlašteni.

2.4. Organizacije civilnog društva registrirane za obavljanje djelatnosti iz urbanizma i prostornog planiranja na prostoru Grada Dubrovnika

Prema službenom Registru udruga RH, na području Grada Dubrovnika registrirano je ukupno 682 udruga (*Registar udruga, ožujak 2018.*) od čega je svega par udruga aktivno na području urbanizma i prostornog planiranja. Zbog nepostojanja stručnih udruga, problematikom urbanizma i prostornog planiranja na području Grada mogu se baviti i udruge koje imaju sjedište u drugim dijelovima RH, ali svojim aktivnostima nadilaze lokalne i regionalne okvire, te je bitno da iste obavljaju projekte na području Grada Dubrovnika.

Pri tome Upravni odjel za urbanizam, prostorno planiranje i zaštitu okoliša Grada Dubrovnika kontinuirano surađuje s mnogim od navedenih organizacija civilnog društva kroz projekte Javnog poziva za su/financiranje OCD iz područja urbanizma i prostornog planiranja i kroz druge projekte na lokalnog razini.

Detaljni popis organizacija civilnog društva i su/financiranih projekata/programa s kojima Upravni odjel surađuje od 2014. godine (do danas) može se pronaći na web stranici Upravnog odjela za urbanizam, prostorno planiranje i zaštitu okoliša:

- https://www.dubrovnik.hr/uploads/20180904/udruge_2014_2018.pdf

Udruge s kojima Upravni odjel surađuje su tematske i stručne udruge, koje su potrebne za poslovne iz područja urbanizma i prostornog planiranja, naročito na očuvanje prostora, kao i provedbu aktualnih tema poput negativnih posljedica turizma, održivog razvoja i slično.

Broj udruga odnosno projekata koje se prijave na Javni poziv je od 5-8, a isti ovisi o raznim faktorima, a ponajviše o lokalnim potrebama. Naime, na području Grada Dubrovnika samo četiri udruge bave se poslovima urbanizma i prostornog planiranja (*Društvo arhitekata Dubrovnik, UR institut, DEŠA, Placa – kolektiv o istraživanju prostora*).

Ukupan iznos raspoloživih sredstava po Javnom pozivu, kao i okvirni broj projekata/programa rezultat su dosadašnjih iskustava, odnosno broja prijavljenih projekata/programa, broja su/financiranih projekata/programa i ostvarenih iznosa. U obzir treba uzeti da Povjerenstva ponekad odbije projekte/programe ukoliko isti ne ispunjavaju formalno-pravne uvjete, i/ili stručne uvjete, te ukoliko nisu korisni za lokalnu zajednicu.

U strateškim dokumentima i prostorno-planskim dokumentima navedene su i mjere i obveze koje se odnose na poboljšanje suradnje Grad i OCD-a.

2.5. Tematska područja

Osnovni cilj prostornog uređenja je interaktivnim prostornim planiranjem i procjenom mogućih utjecaja, ostvariti ravnomjeran prostorni razvoj usklađen s gospodarskim, društvenim i okolišnim polazištima, uravnoteženjem regionalnih razvojnih procesa i s njima povezanih zahvata u prostoru i različitim potrebama i interesima korisnika prostora, na način kojim se osigurava: prostorna održivost u odnosu na racionalno korištenje i očuvanje kapaciteta prostora na kopnu, moru i u podmorju u svrhu učinkovite zaštite prostora, povezivanje teritorija Države s europskim prostornim sustavima, njegovanje i razvijanje regionalnih prostornih osobitosti, međusobno usklađen i dopunjujući razmještaj različitih ljudskih djelatnosti i aktivnosti u prostoru radi funkcionalnog i skladnog razvoja zajednice uz zaštitu integralnih vrijednosti prostora, razumno korištenje i zaštita prirodnih dobara, očuvanje biološke raznolikosti, zaštita okoliša i prevencija od rizika onečišćenja, zaštita kulturnih dobara i vrijednosti, dobro organizirana raspodjela i uređenje građevinskog zemljišta, kvalitetan i human razvoj gradskih i ruralnih naselja te siguran, zdrav, društveno funkcionalan životni i radni okoliš, cjelovitost vrijednih obalnih ekosustava i kakvoća mora za kupanje i rekreaciju, kvaliteta i ljepota izgrađenog okoliša, osobito u obalnom području uz zaštitu užeg obalnog pojasa od građenja, odgovarajući prometni sustav, osobito javni prijevoz i nemotorizirani promet, opskrba, funkcionalna pristupačnost i uporaba usluga i građevina za potrebe različitih skupina stanovništva, osobito djece, starijih ljudi i osoba smanjenih sposobnosti i pokretljivosti, kvaliteta uređenja ugostiteljsko-turističkih područja na obalnom i kopnenom području, pogodne poslovne uvjete za razvoj gospodarstva, nacionalna sigurnost i obrana Države te zaštita od prirodnih i drugih nesreća.

U prostornim planovima na lokalnoj razini utvrđene su obveze i mjere, te potrebe lokalnih specifičnosti. Iz tog proizlaze i prioritetna područja. Osim navedenog, u obzir su uzete i lokalne specifičnosti i prostorni problemi s kojima se grad susreće: uzak i obalni prostor, neplanska gradnja, smanjivanje zelenih površina, koncentracija turista, centralizacija djelatnosti, nekorištenje moderne tehnologije prilikom gradnje, nekorištenje geografskog informacijskog sustava kao alata u izradi prostornih planova, gubitak tradicije i „duha“, problemi i uspostavljanje Buffer zone UNESC-a, održivost i nosivost prostora, itd.

3. PRIORITETNA PODRUČJA URBANIZMA I PROSTORNOG PLANIRANJA

Zakonske obveze i mjere koje su navedene prostorno-planskim dokumentima, rezultati analize i postojećeg stanja, ujedno su i neki od prioritetnih područja poziva, s ciljem povezivanja JLS s organizacijama civilnog društva, ali i uspješne realizacije svih zakonskih obveza te poboljšanja urbanizma i prostornog planiranja na području Grada Dubrovnika.

Prema europskim, nacionalnim i lokalnim strategijama, zakonima i smjernicama, težište je na stvaranju uvjeta za održivi razvoj - razvoj koji zadovoljava potrebe sadašnjice, a da ne ugrožava potrebe budućih generacija. **Urbanizam i prostorno planiranje moraju ukomponirati sve subjekte, sektore, te potrebe privatnog i javnog sektora.**

Također, na temelju dosadašnjeg iskustva, kao i analize podataka, uočeno je kako javnost nije upoznata s definicijom prostorno planiranje i urbanizam, te smatraju isto zahtjevnim. Stoga, potrebno je na jednostavan način potaknuti educirati i potaknuti građane o istom, kako bi ih uključili i donošenje planova i sudjelovanje u javnim pitanjima.

A. PODRUČJE URBANIZMA:

- Projekti/programi vezani za uređenje gradskog zemljišta; posebice prijedlozi projekata/programa koji se odnose na uređenje i održavanje parkova, zelenih i rekreacijskih površina
- Projekti/programi vezani uz pojam ili koncept održive gradnje; korištenje održivih metoda gradnje, i/ili obnovljivih izvora energije koristeći odgovarajući materijal i opremu; održivo upravljanje prostorom
- Projekti/programi koji doprinose upoznavanju i razmjeni primjera dobre prakse u području urbanizma
- Projekti/programi obrazovanja, znanosti i istraživanja na temu urbanizma
- Projekti/programi participacije javnosti i uključivanja lokalne zajednice
- Projekti/programi razvoja urbanih i ruralnih naselja

B. PODRUČJE PROSTORNOG PLANIRANJA:

- Projekti/programi održivog prostornog planiranja; posebice racionalno, ravnomjerno korištenje i upotreba prostora, vrednovanje tradicije i kulturnog naslijeđa, planiranje prostora u skladu s prirodnim resursima i prirodnim promjenama (primjer: planiranje prostora pod utjecajem globalnih klimatskih promjena)
- Projekti/programi vezani za odnos grada i okolice; prijedlozi projekata/programa koji se odnose na disperziju odnosno širenje sadržaja u okolicu, i/ili prijedlozi projekata/programa sustavnog povezivanja grada s okolicom
- Projekti/programi koji potiču bolje prometno povezivanje unutar grada, između grada i okoline, te između ruralnih naselja korištenjem alternativnih oblika urbane mobilnosti
- Projekti/programi obrazovanja, znanosti i istraživanja na temu prostorno planiranje
- Projekti/programi participacije javnosti i uključivanja lokalne zajednice u prostornom planiranju
- Projekti/programi na temu Geoinformacijski sustav u prostornom planiranju
- Projekti/programi tehničke kulture iz područja prostornog planiranja

Projekti/programi koji se prijavljuju na prioritetna područja Javnog poziva mogu biti: pilot projekti/programi, demonstracijski projekti/programi, inovatorski projekti/programi, projekti/programi edukacije i informiranja, projekti/programi kojima se podupire provođenje nekog akcijskog plana ili strategije te pridonose provedbi propisa zaštite okoliša i prirode nacionalnog i europskog zakonodavstva.

4. MJERILA USPJEŠNOSTI

Kako bi se provjerilo jesu li izdvajanja sredstava iz Proračuna Grada Dubrovnika za su/financiranje organizacija civilnog društva iz područja urbanizma i prostornog planiranja opravdana, nužno je svake godine pratiti realizaciju tih programa putem Izvještaja (Opisnog i financijskog, uz priložene račune i bankovne izvode), ocijeniti (validirati) njihovu učinkovitost i važnost za zadovoljavanje potreba građana,

Validiranje programa i ocjena njihove uspješnosti obavlja se izravno, na terenu, u trenutku provođenja pojedinih programskih akcija/manifestacija, ali i detaljnom stručnom analizom obveznih polugodišnjih i godišnjih izvještaja koja će pokazati u kojoj su mjeri predloženi i prihvaćeni programi doista i ostvareni.

U sklopu Izvještaja, potrebno je potkrijepiti projekt statističkim podacima (broj sudionika, dobno-spolna piramida, gospodarska struktura, broj zaposlenih na projektu, broj volontera na projektu, popisna lista, ankete i feed back sudionika, fotodokumentacija, novinski članci,...).

Također, poboljšanje u prostoru je jedan od vidljivih mjerila uspješnosti pojedinog projekta.

5. ZAKLJUČAK

Uspostava prioritetnih područja urbanizma i prostornog planiranja podrazumijeva kvalitetnu uspostavu održivog sustava, uspješnu koncepciju, sadržajno i praktično isprepletenih.

Ciljevi koji će se ostvariti sufinanciranjem programa:

- organiziranje različitih projekata/programa iz područja urbanizma i prostornog planiranja,
- uspješna realizacija zakonskih obveza i mjera
- poboljšanje kvalitete življenja
- održivi razvoj

Prema utvrđenim prioritetnim područjima, utvrđuje se Godišnji plan poziva za sufinanciranje programa i projekata koje provode udruge i druge organizacije civilnog društva.

